

A close-up photograph of a pig's face, looking directly at the camera. The pig has light-colored, curly hair and its mouth is open, showing a large amount of dry hay or straw. The background is a blurred pile of similar hay.

Factsheet

Uitgespaarde dieren

ALS JE
GEEN DIEREN
WILT ETEN

Vegetariërs.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Aantal dieren voor de vleesconsumptie	4
1.1 Methode	4
1.2 Vleesconsumptie.....	5
1.3 Slacht- of karkasgewicht	5
1.4 Resultaten	6
2. Aantal dieren met kerst gegeten	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Berekening	7
2.3 Resultaten	8
3. Berekeningen uit het buitenland	9
3.1 België, EVA	9
3.2 Duitsland	10
3.3 Verenigde Staten	10
3.4 Discussie.....	11
4. Geciteerde werken	12

Samenvatting

Als je geen vlees eet, hoeven er ook geen dieren voor je geslacht te worden. Dat dit aantal flink kan oplopen als je je hele leven lang geen vlees eet, tonen berekeningen van de Vegetariërsbond aan. Het aantal uitgespaarde dieren is berekend door de vleesconsumptie (in karkasgewicht) te delen door het karkasgewicht van een dier (dit is te berekenen met CBS-cijfers). Met het CBS-cijfer van de levensverwachting bij geboorte in Nederland (81,8 jaar), is hiermee het aantal dieren te berekenen dat een niet-vleeseter uitspaart gedurende zijn of haar leven. En dat zijn er nogal wat! Zie de onderstaande tabel. 97% van de dieren zijn pluimvee.

	aantal dieren met in een heel leven gegeten vlees
Volwassen runderen (koeien, varzen, stieren)	4
Kalveren	1
Schapen, lammeren, geiten	5
Varkens	32
Eenhoevigen (hoofdzakelijk paarden)	0,04
Vleeskuikens, overige kippen, kalkoenen, overig pluimvee (gans, kwartel, fazant, parelhoen, duif en struisvogel)	1.158
Totaal	1.199

Dit cijfer is nog exclusief het aantal vissen en schaal- en schelpdieren dat jaarlijks het leven laat voor onze consumptie. Er is geen informatie over welke vissen we eten, en hoeveel vlees er dan van een vis afkomt (van een tonijn komt nu eenmaal meer vlees dan van een garnaal). Onze zustervereniging EVA uit België schat het aantal op ruim 3.700.

Het getal van bijna 1.200 dieren is in lijn met berekeningen van onze ooster- en zuiderburen. De Belgen komen op 1.330 dieren, de Duitsers op 1.090. Amerikanen eten naar schatting 2.400 dieren in hun leven.

We hebben ook een inschatting gemaakt van hoeveel dieren we met kerst eten. Hierbij hebben we op Allerhande.nl en Smulweb gekeken wat typische kerstgerechten zijn, en uit de recepten de hoeveelheden vlees per persoon gehaald. Je kunt dan denken aan rollade, wild (eend, haas, konijn), biefstuk en gourmetten. Op een kerstdag blijken in Nederland dan ruim 1,3 miljoen dieren gegeten te worden, dus voor beide kerstdagen 2,7 miljoen dieren. Dat is ruim twee keer zoveel dieren als op een normale dag (0,6 miljoen dieren).

Volgens culinair journalist Loethe Olthuis van de Volkskrant eten mensen met kerst meer vlees dan anders. Niet alleen in het hoofdgerecht, maar ook in voor- (carpaccio) en bijgerechten en soep. Wij komen in de berekening op circa 270 gram pppd. Op een niet-kerstdag eet een vleeseter gemiddeld 104 gram pppd. Aan vleesgewicht is het dus 2,5x zoveel als gemiddeld.

1. Aantal dieren voor de vleesconsumptie

1.1 Methode

Het aantal uitgespaarde dieren is berekend door de vleesconsumptie (in karkasgewicht) te delen door het karkasgewicht van een dier (dit is te berekenen met CBS-cijfers). Met het CBS-cijfer van de levensverwachting bij geboorte in Nederland, is hiermee het aantal dieren te berekenen dat een niet-vleeseter uitspaart gedurende zijn of haar leven. Je kunt het aantal vleeseters in Nederland bepalen door het bevolkingscijfer te corrigeren voor vegetariërs (750.000). We komen dan op 16,5 miljoen Nederlandse vleeseters in 2019.

Kanttekeningen

1. Een onbekend aantal vissen en schaal- en schelpdieren laten jaarlijks het leven voor onze consumptie. Deze zijn buiten beschouwing gelaten omdat er geen informatie is over welke vissen we precies eten, en hoeveel vlees er dan van een vis afkomt (van een tonijn komt nu eenmaal meer vlees dan van een garnaal). Onze zustervereniging EVA uit België schat dit aantal op ruim 3.700 (zie paragraaf 3.1).
2. Karkasgewicht is iets anders dan geconsumeerd vlees. Van een karkas eten we grofweg de helft op, de rest is botten, verspilling door de keten heen en slachtafval dat nog een bestemming vindt in bijvoorbeeld diervoer, gelatine en de zeepindustrie. Wat echt nergens meer voor te gebruiken is, wordt verbrand en levert daarmee (groene) energie op. Het is de vraag of je dit als vegetariër allemaal óók niet gebruikt (veel vegetariërs geven hun kat bijvoorbeeld vlees). Karkasgewicht als uitgangspunt nemen, geeft dus wel een vertekening van het aantal kilo's geconsumeerd vlees, maar niet van het aantal dieren, aangezien je zowel voor de consumptie, als voor het gewicht per geslacht dier, het karkasgewicht neemt.
3. Vegetariërs eten geen vlees, maar wel zuivel en eieren. Hiervoor worden ook dieren geslacht. Zowel de uitgelegde legkippen en uitgemolken melkkoeien aan het einde van hun productieve leven, als kalfjes die geboren moeten worden om de melkproductie op gang te houden, en de eendagshaantjes die meteen gedood worden. Dit aantal kun je berekenen. Het is echter niet correct om deze dieren aan vegetariërs toe te schrijven, aangezien het vlees niet weggegooid wordt, maar door vleeseters opgegeten. Anders waren de dieren ook wel gefokt en geslacht (maar dan i.p.v. een legkip een slachtkuiken, en i.p.v. een melkkoe een vleesstier). De levens van eendagskuikens (de 'onbruikbare' haantjes), zijn wel aan de eierconsumptie toe te schrijven.
4. Het aantal geslachte dieren per Nederlander per jaar berekenen door het aantal slachtingen in Nederlander te delen door het aantal inwoners levert een te hoog aantal dieren op. In 2019 werden er ruim 642 miljoen dieren geslacht (CBS, 2020). Dat is bijna 3.000 dieren per persoon per leven. Dit is te hoog aangezien het grootste deel van het in Nederland geproduceerde vlees geëxporteerd wordt (zie de cijfers in Agrimatie.nl).
5. Het aantal dieren dat je uitspaart als je geen vlees eet, hangt behalve van de hoeveelheid vlees die je anders gegeten had, natuurlijk ook af van welke dieren je dan niet gegeten hebt. Een koe weegt ruim 150 keer zoveel als een kip. Als je alleen maar rundvlees eet, zal het aantal geslachte dieren dus heel veel minder zijn dan wanneer je alleen maar kip eet.
6. Er is nu gerekend met de huidige (2019) vleesconsumptie. Dat klopt natuurlijk niet. 50 jaar geleden aten we veel minder vlees. Als je de berekeningen toen had gedaan, had je als vegetariër veel minder dieren uitgespaard. Ook kan een verschuiving binnen de vleessoorten invloed hebben: als we in Nederland meer kip en minder rund gaan eten, stijgt het aantal uitgespaarde dieren omdat een kip minder weegt dan een koe.

1.2 Vleesconsumptie

	kg pppj karkasgewicht
Varken	36,6
Pluimvee	22,5
Rund	15,5
Kalf	1,3
Schaap /geit	1,2
Paard	0,1
totaal	77,2

Tabel 1: Vleesconsumptie in 2018 per hoofd van de bevolking (Wageningen Economic Research, 2019)

Bij deze cijfers gaat het om het verbruik op basis van karkasgewicht, dus vlees inclusief been. Als vuistregel geldt dat daarvan ongeveer de helft uit vlees en vleeswaren bestaat. Van de 77,2 kg pppj gebruiken we dus ongeveer 38,6 kg pppj aan vlees. Dat dit klopt blijkt uit de meest recente voedselconsumptiepeiling van vlees: 36,1 kg vlees pppj (RIVM, 2016). Dat is minus verspilling door de hele keten heen. De huishoudelijke verspilling van vlees (en vis) is 3,9 kg. Hier zit ook onvermijdelijke verspilling in als botten en graten (CREM, 2013). Het gaat hier om een gemiddelde voor alle Nederlanders. Als je het RIVM-cijfer corrigeert voor vegetariërs, komt de vleesconsumptie op 37,8 kg pppj, 104 gram pppd.

1.3 Slacht- of karkasgewicht

Het CBS geeft jaarlijks het aantal slachtingen, en het geslacht gewicht per diersoort. De CBS-definitie (aangeleverd door Productschappen Vee, Vlees en Eieren, die nu niet meer bestaat) van het 'geslacht gewicht' is: "Het gewicht van het gehele of overlans in twee helften gesneden lichaam van een geslacht dier na het uitbloeden en ontdaan van ingewanden, organen, huid en kop. Dit wordt het 'koudgewicht' genoemd. Bij pluimvee worden vel, maag, lever, hart en nek meegeteld in het slachtgewicht." (CBS, 2020).

	slachtgewicht in kg/dier
Volwassen runderen (koeien, vaarzen, stieren)	338
Eenhoevigen (hoofdzakelijk paarden)	227
Kalveren	160
Varkens	98
Schapen, lammeren, geiten	21
Vleeskuikens, overige kippen, kalkoenen, overig pluimvee (gans, kwartel, fazant, parelhoen, duif en struisvogel)	2

Tabel 2: Slachtgewicht van voor het vlees gehouden landbouwhuisdieren (cijfers van 2019) (CBS, 2020)

1.4 Resultaten

Met de gegevens uit tabel 1 en 2 is te berekenen hoeveel dieren je uitspaart als je geen vlees eet.

	aantal dieren met in een heel leven ¹⁾ gegeten vlees
Volwassen runderen (koeien, varzen, stieren)	4
Kalveren	1
Schapen, lammeren, geiten	5
Varkens	32
Eenhoevigen (hoofdzakelijk paarden)	0,04
Vleeskuikens, overige kippen, kalkoenen, overig pluimvee (gans, kwartel, fazant, parelhoen, duif en struisvogel)	1.158
Totaal	1.199

Tabel 3: Aantal dieren dat je uitspaart als je geen vlees eet, en de vleeseters volgens de consumptie van 2018 eten

1) Gemiddeld 81,8 jaar in 2018 in Nederland (CBS, 2019)

2. Aantal dieren met kerst gegeten

2.1 Inleiding

Met kerst wordt er ander vlees gegeten, luxer vlees en wild, en naar verwachting ook meer dan op andere dagen in het jaar. We hebben een inschatting gemaakt van welk vlees mensen met kerst eten, en hoeveel. Met kerst was er, als het geen kerst was geweest, anders ook vlees gegeten. Je kan dus ook proberen de vraag te beantwoorden hoeveel dieren er MEER geslacht worden met kerst dan voor een normale dag.

2.2 Berekening

Correctie voor vegetariërs

Je kunt het aantal vleeseters bepalen door te corrigeren voor vegetariërs (750.000). We komen dan op 16,5 miljoen met kerst vleesetende Nederlanders in 2019. Er zijn ook flexitariërs, we doen de aanname dat die met kerst vlees eten.

Kerstrecepten en hoeveelheden

Er zijn typische kerstgerechten. Volgens culinair journalist Loethe Olthuis zijn dat kip, varkensrollade en rund (biefstuk, beef Wellington). Ook gourmetten is populair. Daarna wild en kalkoen. De Allerhande geeft aan dat in december het meest gezocht wordt (op allerhande.nl) op rollade en kalkoen. Voor de hoeveelheden vlees per persoon zijn we te rade gegaan bij de kerstrecepten van de Allerhande en van Smulweb.

	Aantal mensen die dit met kerst eten (aanname)	Hoeveelheid vlees pp bij dit gerecht
Varkensrollade	Kwart	125 gram
Kip of kalkoen	Kwart	1 kip voor 4 personen 1 kalkoen voor 8 personen
Gourmetten (verschillende vleessoorten) ¹⁾	Kwart	250 gram
Rund Beef Wellington	Achtste	300 gram
Rund biefstuk		200 gram
Wild (konijn, eend)	Achtste	1 dier voor 4 personen

Tabel 4: Vleesrecepten met kerst (bron: kerstrecepten op internet)

1) Een [luxe schotel](#) is 250 gram pp en bevat verschillende soorten gekruid vlees, zoals slavink, merquezworstjes, chipolataworstjes, biefstukjes, kipfilet, shoarma en gehakt cordonbleu

Hoeveelheid consumeerbaar vlees per individueel dier per diersoort

In hoofdstuk 1 is voor de berekening gebruik gemaakt van het karkas- of slachtgewicht om het aantal geconsumeerde dieren te berekenen. Dat kon daar, omdat de vleesconsumptie ook in karkasgewicht gegeven was. Voor de berekening van het aantal dieren dat met kerst gegeten wordt, weten we alleen de daadwerkelijk geconsumeerde hoeveelheid vlees. We moeten dit relateren aan de consumeerbare hoeveelheid vlees die aan een karkas zit. Van het karkasgewicht moet je dan het gewicht van de botten, afsnijverliezen, vlees dat naar diervoeding gaat, en vlees dat in de hele keten verspild wordt, aftrekken. Het consumeerbare gewicht is ongeveer de helft van het karkasgewicht (Wageningen Economic Research, 2019).

Vleesuitgaven met kerst

De NOS heeft cijfers opgevraagd bij onderzoeksbureau IRI, dat bijhoudt wat we met kerst in de supermarkt uitgeven aan vlees. In een normale week geven Nederlanders 9,6 miljoen euro uit aan varkens- en rundvlees. In de week voor kerst is het 19 miljoen euro. En dat is nog alleen in de supermarkten (discounters Aldi en Lidl uitgesloten, goed voor 16% van de markt), en niet bij slagers en poeliers (NOS, 2018a; NOS, 2018b).

Vleessoort	Miljoen euro
Varken	9,6
Rund	9,6
Kip	7,3
Kalkoen	0,9
Wild (vooral konijn en hert)	2,1
Totaal	29,5

Tabel 5: Supermarktomzet aan vlees in week 51 (de week voor kerst) (geschat aan de hand van de grafiek in het artikel) (BioNieuws, 2019; NOS, 2018a)

29,5 miljoen euro voor heel Nederland is 1,7 € per persoon voor de hele week aan vleesuitgaven in de supermarkt. Dat lijkt me wel erg weinig!

2.3 Resultaten

Dier	Aantal dieren per kerstdag (afgerond)
Kalkoen /kip	825.000
Wild (konijn/eend)	516.000
Varken	13.000
Rund	8.000
Totaal	1.360.000

Tabel 6: Aantal dieren dat in Nederland met een kerstdag gegeten wordt

Op een kerstdag worden in Nederland ruim 1,3 miljoen dieren gegeten, dus voor beide kerstdagen 2,7 miljoen dieren. Dat is 2,2 keer zoveel dieren als op een normale dag (0,6 miljoen dieren). Aan vleesgewicht (pppd) is het 2,5x zoveel als gemiddeld.

Volgens culinair journalist Loethe Olthuis van de Volkskrant eten mensen met kerst meer vlees dan anders. Niet alleen in het hoofdgerecht, maar ook in voor- (carpaccio) en bijgerechten en soep. Wij komen in de berekening op circa 270 gram pp. Op een niet-kerstdag eet een vleeseter gemiddeld 104 gram pppd. Aan vleesgewicht is het dus 2,5x zoveel als gemiddeld.

3. Berekeningen uit het buitenland

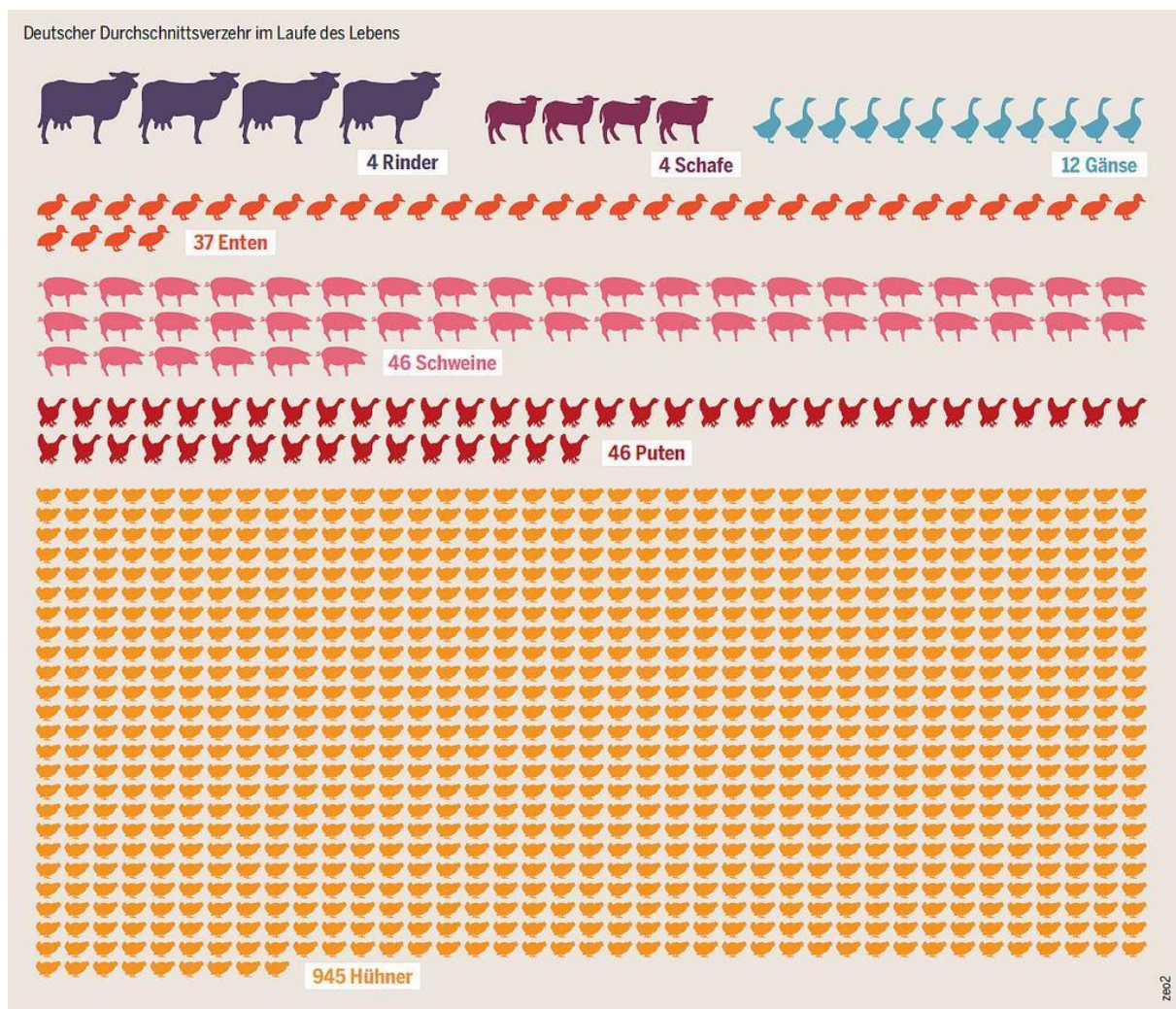
3.1 België, EVA

Figuur 1: Aantal gedode dieren voor Belg die 80 jaar vlees eet (EVA.be, sd)

Exclusief vissen komt dit voor een Belg van 80 jaar neer op 1.330 dieren.

3.2 Duitsland

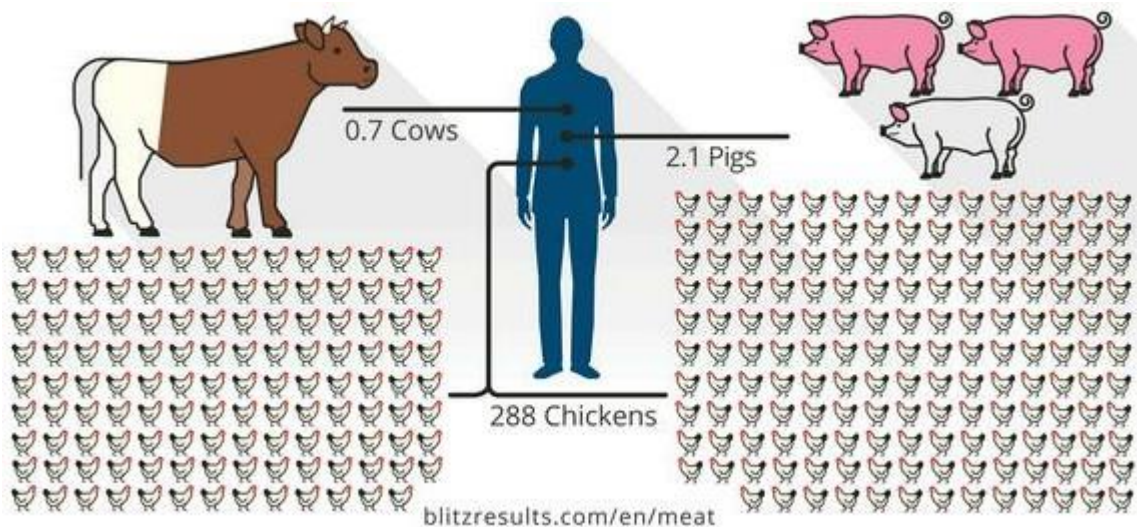

Figuur 2: : Aantal gedode dieren voor Duitser (Lebegesund-blog.de, sd)

Totaal komt het op 1.094 dieren. Onderbouwing en systeemgrenzen onbekend.

3.3 Verenigde Staten

Een Amerikaan eet gemiddeld 118 kg vlees (karkasgewicht) per jaar. Dit is 1,5 keer zoveel als een Nederlander (76,8 kg karkasgewicht).

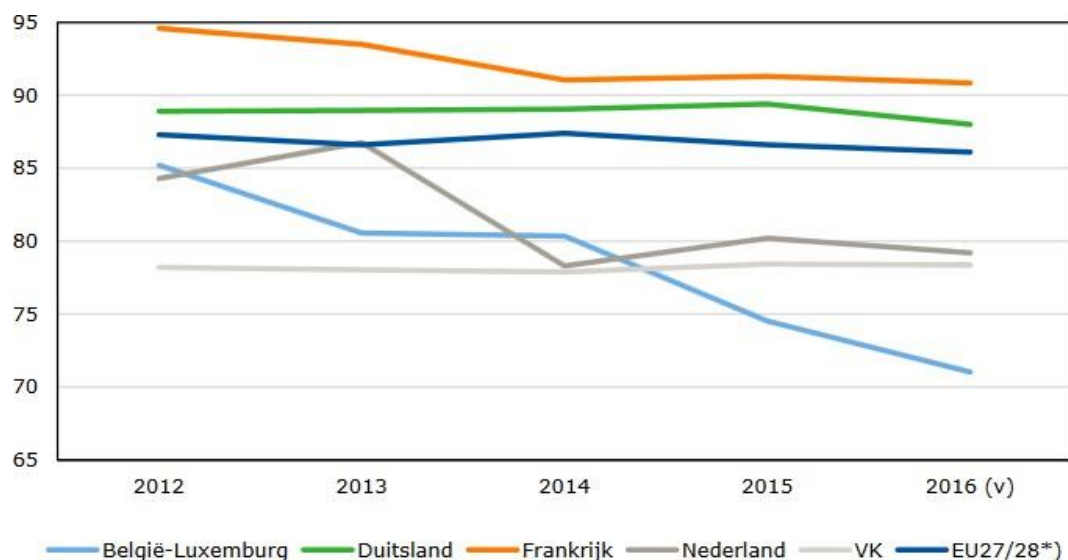

Figuur 3: Aantal dieren dat een gemiddelde Amerikaan in 10 jaar eet (Blitzresults.com, sd)

Totaal komt het op 290,8 dieren in 10 jaar. Als de levensverwachting van Amerikanen gelijk is aan de van Nederlanders, zou dat voor een heel leven neerkomen op 2.400 dieren. 99% hiervan is kip.

3.4 Discussie

De Belgische en Duitse cijfers liggen in lijn met het Nederlandse cijfer. Dit zou ook wel moeten, aangezien de vleesconsumptie in die landen bij elkaar ligt, zie de volgende figuur. In Duitsland ligt de vleesconsumptie wel iets hoger, maar daar eten ze meer grote dieren (varken, rund), en minder kip (zie Tabel 3). Uiteindelijk kom je dan op wat minder dieren uit, bij een hogere vleesconsumptie.

Figuur 4: Vleesverbruik op basis van karkasgewicht per hoofd van de bevolking in Nederland en omringende landen, 2012-2016 (kg) (WUR, 2017)

De Amerikaanse cijfers liggen er ruim boven. Ze eten twee keer zoveel kippen, de helft minder varkens en iets meer runderen (5,6 versus 4).

4. Geciteerde werken

- BioNieuws. (2019, december 14). Verwarrende vogel. *BioNieuws*.
- Blitzresults.com. (sd). *Meat-Consumption*. Opgeroepen op april 9, 2020, van <https://www.blitzresults.com/en/press/#meat-consumption>
- CBS. (2019, oktober 2019). *Overledenen: kerncijfers*. Opgehaald van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37979ned/table?ts=1586444061285>
- CBS. (2020, maart 31). *Vleesproductie; aantal slachtingen en geslacht gewicht per diersoort*. Opgehaald van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7123slac/table?fromstatweb>
- CREM. (2013). *Bepaling voedselverliezen in huishoudelijk afval in Nederland*. in opdracht van het ministerie van I&M, 15 pp.;
- EVA.be. (sd). *Aantal dieren dat een Belg eet in zijn leven*. Opgeroepen op november 9, 2017, van <https://www.evavzw.be/sites/default/files/AnimalConsumption.swf>
- Lebegesund-blog.de. (sd). *Deutscher Durchschnittsverzehr im Laufe des Lebens*. Opgeroepen op april 9, 2020, van https://lebegesund-blog.de/wp-content/uploads/2013/01/fleischatlas_fleischkonsum_deutschland.jpg
- NOS. (2018a, december 24). *Dit ligt er (waarschijnlijk) op je bord met Kerst*. Opgehaald van <https://nos.nl/op3/artikel/2264930-dit-ligt-er-waarschijnlijk-op-je-bord-met-kerst.html>
- NOS. (2018b, december 24). *Steeds meer vleesvervangers in ons boodschappenmandje*. Opgehaald van <https://nos.nl/op3/artikel/2264906-steeds-meer-vleesvervangers-in-ons-boodschappenmandje.html>
- RIVM. (2016). *The diet of the Dutch. Results of the first two years of the Dutch National Food Consumption Survey 2012-2016*. Opgehaald van <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2016-0082.pdf>
- Wageningen Economic Research. (2019). *Vleesconsumptie per hoofd van de bevolking in Nederland, 2005-2018*. Opgehaald van <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/499852>
- WUR. (2017). *Vleesconsumptie per hoofd van de bevolking in Nederland, 2005-2016*.

Bijlage 1: Veelgestelde vragen

Bijlage 2: Factcheck Volkskrant

KLOPT DIT WEL?

Berichten verspreiden zich vaak razendsnel, of ze nu kloppen of niet.

Wij proberen de zin van de onzin te scheiden. Deze week:

Als heel Nederland één dag geen vlees eet, blijven 500 duizend dieren leven.

* Van wie komt die claim?

'Goed nieuws', stelde stichting Wakker Dier onlangs in haar nieuwste radiospotje. 'Nederland kan op één dag 500 duizend dieren redden!', aldus de voice-over, simpelweg door vorige week op 4 oktober - Werelddierendag - een keertje geen vlees te eten. Want zoveel dieren zouden Nederlanders samen blijkbaar eten: een half miljoen per dag.

* Klopt het?

Bij navraag heeft Wakker Dier de cijfers klaarliggen. De stichting laat die de laatste jaren aanleveren door het onderzoeksinstituut Wageningen Economic Research, die de nationale vleesconsumptie in opdracht van Wakker Dier berekent.

Het getal van 500 duizend dieren per dag berust in eerste instantie op het aantal kilo dier dat een gemiddelde Nederlander per jaar 'verbruikt', dus inclusief botten en restjes. Dat lag in 2016 op 76,8 kilo. Weliswaar hebben de Wageningse onderzoekers dat cijfer berekend in

opdracht van Wakker Dier, het ligt wél in lijn met internationale getallen van de Verenigde Naties: in veel westerse landen consumeert de gemiddelde bewoner jaarlijks zo'n 80 tot 100 kilo vlees. Ook komt het overeen met de laatste voedselpeiling van het RIVM. Die meldt dat een Nederlander - minus de botten en restjes - gemiddeld ongeveer 100 gram vlees per dag eet.

Dan is er nog de vraag of voor die vleesconsumptie elke dag 500 duizend dieren worden geslacht. Dat is niet zo moeilijk: per diersoort zijn de karkaskilo's terug te rekenen naar het gewicht per levend dier. Bijvoorbeeld: het karkasgewicht van één kip - eigenlijk een vleeskuiken - is ongeveer 1,8 kilo, en gemiddeld verbruikt een Nederlander zo'n 22,2 kilo vleeskuiken per jaar. Breng dat terug tot een gewicht per dag, voor 17 miljoen mensen, en je zit al ruimschoots aan 500 duizend geslachte dieren binnen het etmaal.

Daar komen dan nog een paar duizend varkens en runderen bij. Wakker Dier heeft de getallen expres naar beneden afgerond, naar

eigen zeggen om overdrijving te voorkomen.

Dat cijfer klopt, bevestigt Izak Vermeij, die aan het instituut Wageningen Livestock Research onderzoek doet. Maar er zit ook een bepaald perspectief achter, oppert hij. Vleeskuikens zijn kleine dieren en we zijn met veel Nederlanders, dus dan gaat het hard. Het klinkt toch anders als ik zeg dat een Nederlander ongeveer één kip per maand eet.'

De hamvraag is natuurlijk of de vleesindustrie zich zo snel aanpast als heel Nederland één dag een stukje kip overslaat. Waarschijnlijk niet, zegt Vermeij: de veehouderij reageert vertraagd op vraag en aanbod en exporteert bovendien ook een hoop vlees.

* Eindoordeel

Nederland eet gemiddeld inderdaad 500 duizend dieren per dag. Maar door één dag geen vlees te eten, is het niet zeker dat er acuut zoveel dieren worden gespaard; zo snel past de veehouderij zich niet aan.

Ronald Veldhuizen

9/10/18